

36. Шишак О. І. Патології ідентичності та застосування техніки портретування у підлітковій психотерапії / О. І. Шишак // Матеріали обласної науково-практичної конференції "Деадаптована дитина: напрямки психотерапевтичної та психокорекційної допомоги". – Львів, 2004. – С. 34-37.

37. Эриксон Э. Идентичность: Юность и кризисы / Э. Эриксон. – М., 1996. – 345 с.

38. Crowell, J. Manual For The Current Relationship Interview And Scoring System. Version 4.0 [Електронний ресурс] / J. Crowell, G. Owens. – State University of New York at Stony Brook. – 1998. – Режим доступу: http://www.psychology.sunysb.edu/attachment/measures/content/cr_i_manual.pdf

40. Grawe, K. Psychotherapieforschung zu Beginn der neunziger Jahre / K. Grawe // Psychologische Rundschau. – 1992. – № 43. – P. 44-56.

41. Jakel, B. Bipolar Self: body psychotherapy, spirituality and bonding – searching for identity / B. Jakel // International Journal of Psychotherapy. – 2001. – Vol. 6, Number 2. – Carfax Publishing, London, UK. – 543 p.

42. Kierein M, Pritz A, Sonneck G. Psychologengesetz, Psychotherapie-Gesetz, Kurzkomentar / M. Kierein, A. Pritz, G. Sonneck. – Orac, Wien, 1991. – P. 342.

43. Lacan, J. The Poetics of Psychoanalysis / J. Lakan : In the Wake of Klein (Oxford, 2005). – P. 250.

44. Olds, D. Identification: Psychoanalytic and Biological Perspectives / D. Olds // JAPA. – 2006. – Vol. 54:1. – P. 17-46.

45. Zimprich, V. Integration von intrapsychischer und interpersoneller Arbeit in der Kinder und Jugendlichen – psychotherapie / V. Zimprich. – Wien, 2000. – P. 432.

46. Zimprich, V. Die heutige lebenswelt der kinder und jugendlichen // Kinder und Jugendlichen – psychotherapie / V. Zimprich. – Wien, 2004. – P. 3-12.

47. Zimprich, V. Aspekte der Entwicklung von Kindertherapien // Kinder und Jugendlichen – psychotherapie / V. Zimprich. – Wien, 2004. – P. 27-29.

УДК 159.922

ОСОБЛИВОСТІ ВОЛЬОВОГО КОМПОНЕНТА Я-КОНЦЕПЦІЇ ЖІНОК, ЯКІ ЦІЛЕСПРЯМОВАНО ФІЗИЧНО САМОВДОСКОНАЛЮЮТЬСЯ

Кацера А.О., Скрипка Д.В.,

Стаття присвячена актуальній проблемі цілеспрямованого фізичного самовдосконалення молодих жінок засобами спортивної та художньої діяльності. Одним із чинників такої діяльності є вольовий компо-

нент Я-концепції людини. Розкриваючи особливості вольового компонента Я-концепції дівчат, що систематично займаються професійно і аматорськи футболом, аеробною гімнастикою, танцями, автори статті приходять до низки висновків, в яких підкреслюється, що виразність і генералізованість вольового компонента, його якісна своєрідність знаходяться, з одного боку, у взаємозв'язку з видом обраній активності, з іншого – зі свідомим прагненням фізично самовдосконалюватися.

Ключові слова: Я-концепція, воля, цілеспрямоване фізичне самовдосконалення.

Статья посвящена актуальной проблеме целенаправленного физического самосовершенствования молодых женщин средствами спортивной и художественной деятельности. Одним из факторов такой деятельности является волевой компонент Я-концепции человека. Раскрывая особенности волевого компонента Я-концепции девушек, систематически занимающихся профессионально и аматорски футболом, аэробной гимнастикой, танцами, авторы статьи приходят к ряду выводов, в которых подчеркивается, что выраженность и генерализованность волевого компонента, его качественное своеобразие находятся, с одной стороны, во взаимосвязи с видом выбираемой активности, с другой – сознательным стремлением физически самосовершенствоваться.

Ключевые слова: Я-концепция, воля, целенаправленное физическое самосовершенствование.

The article is devoted to problems of physical self-improvement of young women by means of sports and artistic activities. Among the factors of the problem there is the volitional component of self-concept. The authors explain the volitional component's features of girls' self-concept, engaged regularly in professional and amateur football, aerobics and dance. The authors came to conclusion, that generalized and vividly expressed volitional component and its typical features are related to the type of activity, chosen by women, at the same time being a conscious desire to improve themselves physically.

Keywords: self-concept, volition, desire for physical self-perfection.

Проблема дослідження вольового компонента Я-концепції в психології є однією з найактуальніших як у теоретичному плані щодо сучасного стану психологічної науки, так і в практичному плані щодо життєвої реальності, що оточує нас.

Спираючись на теоретичні дослідження Я-концепції (Р. Бернс, В. Агапов, І. Бех, Н. Завалов, С. Максименко, С. Малишева) [2], вольової сфери особистості та регуляції діяльності людини за допомогою волі (О. Шашкевич, П. Жоров, Ю. Зільберман, В. Іванніков, Є. Ільїн, Л. Авдоніна, В. Астаф'єв) [5], можна сказати, що категорія "Я-концепція" неоднозначно, часом навіть суперечливо розглядається різними вченими, які, переслідуючи різні завдання й цілі у своїх роботах, виділяли різні структурні та змістовні категорії в даному понятті. Однак більшість вчених сходяться в тому, що в структурі Я-концепції при-

сутній вольовий компонент, який відповідає за внутрішню активність суб'єкта, спрямовану на досягнення ним поставлених цілей, він виступає регулятором психічної діяльності суб'єкта. При цьому гендерні аспекти вольового компонента Я-концепції є недостатньо вивченими, що і стало підставою для порушення питання про особливості вольового компонента Я-концепції дівчат, які займаються цілеспрямованим фізичним самовдосконаленням.

У суспільстві останнім часом спостерігається тенденція орієнтованості його громадян на здоровий спосіб життя. Невід'ємною характеристикою такого багатомірного комплексного поняття як здоровий спосіб життя, є спорт у різних його проявах: професійні заняття спортом, заняття спортом аматорів з метою фізичного самовдосконалення, підвищений інтерес до спортивних заходів, у цілому популяризація спорту.

Відомо, що підвищення значущості певного виду діяльності в структурі цілісної поведінки індивіда призводить до певних змін у структурі його особистості. Отже, стає актуальним вивчення того, як цілеспрямоване самовдосконалення у фізичній сфері впливає на сукупність уявлень молодшої жінки про саму себе. При цьому особливе значення набуває вивчення саме вольового компонента. Ідеальною моделлю для реалізації вольових зусиль є заняття з цілеспрямованого фізичного самовдосконалення, тобто така діяльність, де людині доводиться долати ряд напружених ситуацій для досягнення результату. В якості таких занять молодих жінок у нашій роботі розглядається футбол, танці та аеробна гімнастика (спортивна та художня форми фізичної активності). Отже метою даного дослідження стає виявлення характерних особливостей вольового компонента Я-концепції дівчат, які різними засобами цілеспрямовано фізично самовдосконалюються.

Методологічні підвалини роботи склали:

теоретичні підходи до Я-концепції як сталого утворення, що складається протягом усього життя і на яке впливають соціальні норми та реакції інших людей, тобто конфлікт між установками особистісного "Я", що виникли під впливом оточуючих і безпосереднім досвідом індивіда (К. Роджерс, Р. Бернс, В. Агапов) [1]; теорії автономної волі, в яких воля розглядається як детермінанта поведінки і, в той же час, розвивається в діяльності (Є. Ільїн, М. Басов, Л. Авдоніна, О. Олексієв) [3, 6]; погляди на цілеспрямоване фізичне самовдосконалення (Є. Гогунів, Б. Март'янов, Є. Ільїн), яке розуміється як процес свідомої, планомірної роботи над собою, орієнтованої як на формування фізичного образу людини, так і на розвиток позитивних фізичних якостей [4]. Обов'язковою умовою розуміння явища цілеспрямованого фізич-

ного самовдосконалення в нашій роботі є фізична активність молодих жінок (дівчат), пов'язана із системними заняттями, свідомо обраними як спосіб змінити себе.

Таким чином, вольовий компонент Я-концепції молодих жінок розглядається як специфічна складна динамічна система психічної регуляції діяльності особистості, спрямованої на досягнення мети, а також як особлива форма внутрішньої активності суб'єкта, складна функціональна система інтегрованих в одне ціле афективних та когнітивних процесів.

У ході дослідження ми припустили, що існують такі відмінності в особливостях прояву вольового компонента Я-концепції дівчат:

1) для дівчат, які не займаються цілеспрямованим фізичним самовдосконаленням, характерне менший розвиток вольового компонента Я-концепції, ніж для дівчат, що займаються фізичною самовдосконаленням;

2) дівчата, що займаються спортом професійно, мають більшу сформованість вольового компонента Я-концепції, ніж дівчата, які займаються спортом як аматори;

3) дівчата, що віддають перевагу спортивним формам цілеспрямованого фізичного самовдосконалення, мають більшу розвиненість вольової компонента Я-концепції в порівнянні з дівчатами, які займаються художніми формами самовдосконалення.

Методи дослідження:

- теоретичні: системний аналіз досліджуваного феномену, порівняння, протиставлення, узагальнення, систематизація наукових досліджень з проблеми;

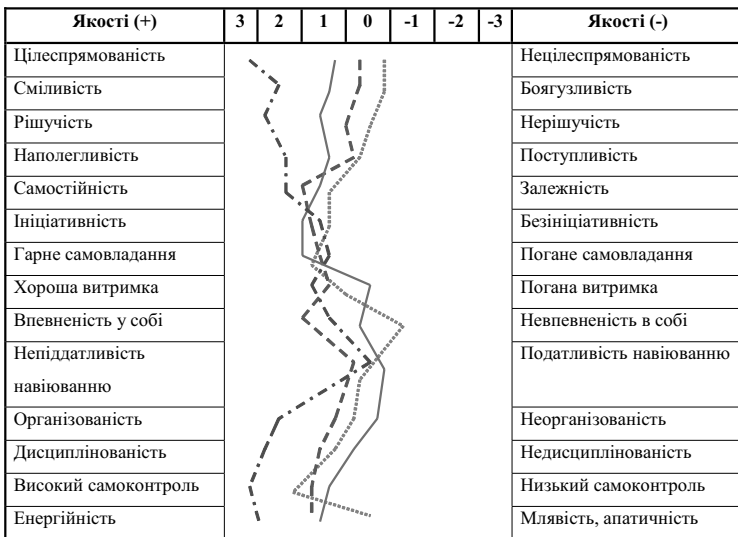
- емпіричні: тестування, проєктивні методики, спостереження, шкальні техніки;

- математичні методи обробки експериментальних даних: дисперсійний аналіз, методи для перевірки достовірності відмінностей у досліджуваних показниках.

Методиками даної роботи були: "Хто Я?" (М. Куна, Т. Макпартленда), Тест-опитувальник самоставлення (В. Столін, С. Пантелєєв), Особистісний семантичний диференціал, "Автопортрет" Р. Бернса (адаптація Є. Романової та С. Погьомкіної, а також в адаптації Дж. Бука), "Самооцінка вольових якостей студентів-спортсменів" (Н. Стамбулова) і методика діагностики волі (К. Платонова). Дослідження було проведено на базі ДЮСШ "Донтекс", танцювальної студії MJStudio, спортивних команд та академічних груп ДонНУ, спортивної команди ЛНУ ім. Шевченка. У дослідженні взяли участь 102 дівчини. З них 30 дівчат займаються футболом, 32 – танцями, 14 – аеробною гімнасти-

кою (тобто 74 молодих жінки, які називають мотивом своїх художніх та спортивних занять саме фізичне самовдосконалення) і 26 дівчат – не займаються цілеспрямованим фізичним самовдосконаленням шляхом системної спортивної і художньої фізичної активності.

Нами були отримані наступні результати: підтвердилася гіпотеза про те, що для дівчат, які не займаються цілеспрямованим фізичним самовдосконаленням, характерно менший розвиток вольового компонента Я-концепції, ніж для дівчат, що займаються фізичним самовдосконаленням. Зокрема, були виявлені значущі відмінності на 5% рівні за шкалою самокерування і генералізованості сміливості за виразністю таких вольових якостей як цілеспрямованість, сміливість, наполегливість, самостійність і самовладання, а також генералізованої цілеспрямованості і самостійності на рівні 1%. Слід зазначити, що виразність означає потенційний максимум прояву якостей, який дівчата здатні демонструвати, а генералізованість – реальна поведінка щодо застосування цих вольових якостей у різних сферах життя при вирішенні різних проблем і ситуацій.



- - - - Дівчата, які займаються аеробної гімнастикою
- Дівчата, які займаються футболом
- - - - Дівчата, які займаються танцями
- Дівчата, що не займаються цілеспрямованим фізичним самовдосконаленням

Рис. 1. Самооцінка вольових якостей досліджуваними

Досліджувані, що не займаються фізичним самовдосконаленням, як видно на рис. 1, оцінюють себе (Я-реальне) в більшій кількості випадків як малоенергійних, несміливих, нерішучих, нецілеспрямованих і навіть, в цілому, менш упевнених у собі.

Істотних відмінностей у Я-ідеальному щодо розвиненості вольового компонента у дівчат не було виявлено. Як з'ясувалось, розвинений вольовий компонент Я-концепції не належить до пріоритетних якостей і властивостей, які дівчата хотіли б бачити в собі ідеальній.

Що стосується наявності вольових характеристик в образі Я дівчат, що займаються і не займаються цілеспрямованим фізичним самовдосконаленням, то більші значення за категорією, яка відповідає за пряму і непряму вказівку на свої вольові характеристики продемонстрували дівчата-спортсменки (10,2%). Також цілком очікувано було те, що вони часто вказували на свою спортивну ідентичність, чого не робили дівчата, які не займаються цілеспрямованим фізичним самовдосконаленням. При цьому цікавим виявився той факт, що вказівки на діяльну ідентичність, яка включає в себе заняття, діяльність, інтереси та захоплення, не пов'язані зі спортом, помітно частіше зустрічалися у дівчат, які не займаються цілеспрямованим фізичним самовдосконаленням (18,5%), що говорить про їх різнобічну розвиненість інтересів і достатньо високий рівень соціальної активності. Це може бути зумовлено як віковими особливостями досліджуваних в період юнацтва, так і тим, що переважна більшість дівчат є студентками вищих навчальних закладів, тобто молодими жінками з певним рівнем амбіцій та інтересів, які реалізують себе як у спортивній та навчальній діяльності, так і в численних захопленнях.

Дані про ступінь виразності поведінкового компонента волі (реалізація вольового рішення) у дівчат, що займаються і не займаються спортом наведені на рис. 2. Слід відзначити велику ступінь виразності цього компонента у дівчат, які займаються спортом, що підтверджується достовірно значущим значенням t-критерію Стьюдента на 5% рівні (при $t_{\text{ЕМП}} = 1,98$).

Наступною гіпотезою, яка також в цілому знайшла своє підтвердження, є припущення про більшу мірою розвиненість вольового компонента Я-концепції у дівчат, що займаються спортом професійно в порівнянні з дівчатами, які займаються спортом аматорські. Статистично вірні розходження у виразності цілеспрямованості, сміливості, наполегливості на 1% рівні і самовладанні на 5% рівні значущості; генералізованості таких якостей, як цілеспрямованість, самовладання, самостійність ($p \leq 0,05$), наполегливість ($p \leq 0,01$), а також самокерів-

ництво ($p < 0,05$) як компонент, що пов'язаний з вольовою регуляцією поведінки.

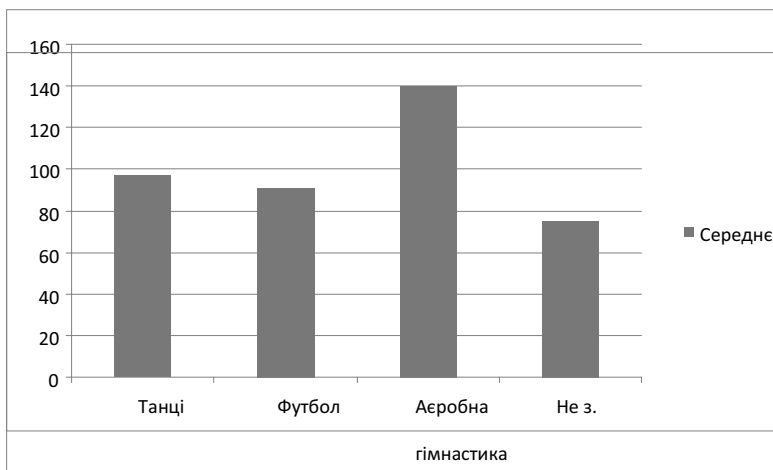


Рис. 2. Порівняння середніх значень реалізації вольового компонента Я-концепції в діяльності

Також дівчата, що займаються аеробної гімнастикою, продемонстрували істотно більш високі результати, ніж інші досліджувані нами групи, за такими якостям (Я-реальне), як цілеспрямованість, сміливість, рішучість, наполегливість, самостійність, організованість, дисциплінованість, високий самоконтроль і енергійність, що ми наглядно можемо побачити на рис. 1.

Разом із тим, за такими показниками, як ініціативність, добре самовладання і легка піддатливість навчованню у дівчат, які займаються аеробної гімнастикою, були отримані не дуже високі результати. Імовірно, низька ініціативність і піддатливість навчованню пов'язані з тим, що тренер для дівчат є великим авторитетом, це практично позбавляє їх будь-якої можливості проявити ініціативу під час своїх спортивних тренувань. Можливо, цей поведінковий патерн, що має місце в одній зі сфер життя дівчат, закріпився в цілому в їх поведінці і уявленні про себе. Що стосується невираженого самовладання у аеробних гімнасток, то ця риса, за нашим припущенням, у досліджуваних має суб'єктивний характер. Можливо, саме часті змагання призводять до того, що самовладання переходить в розряд актуальних для дівчат якостей, необхідних їм для досягнення високих спортивних результатів, тобто саме цю якість вони хотіли б розвинути в собі і, відповідно, пред'явля-

ють до себе за цією якістю підвищені вимоги. До того ж, самовладання знаходиться в тісному зв'язку з емоційністю, яка є вродженою рисою особистості.

Відмінностей в Я-ідеальному дівчат, що займаються спортом професійно, і аматорськи також виявлено не було.

Вольові характеристики в образі Я дівчат, які професійно займаються спортом, представлені трохи більшою мірою в порівнянні з дівчатами, які займаються спортом аматорськи. При цьому цікаво, що дівчата-спортсменки (аеробні гімнастки) продемонстрували більший відсоток негативних індивідуальних характеристик (24,5%). Цей факт може бути пояснено тим, що для досягнення високих спортивних досягнень дівчатам необхідно мати високий рівень самокритичності, тому саме визнання своїх помилок і робота над ними формують високий результат.

Ступінь розвиненості поведінкового компонента волі досліджуваних, які займаються спортом професійно і аматорськи також відрізняється достовірними відмінностями на рівні 5% при $t_{\text{емп}} = 2,5$ і відображена на рис. 2. Гіпотеза про те, що дівчата, які обрали спортивну форму цілеспрямованого фізичного самовдосконалення, мають більшу розвиненість вольового компонента Я-концепції в порівнянні з дівчатами, які займаються художньою формою, не підтвердилася.

Тепер про футбол. Ми виходили з припущення, що футбол, як типово чоловічий вид спорту, залучає дівчат, які мають маскулітні риси. У свою чергу, сильна воля є якістю, яку більшою мірою схильні приписувати чоловікам, ніж жінкам. Втім, ця гіпотеза не підтвердилася. Є підстави говорити швидше не про кількісні відмінності, а про якісні, які дають можливість вважати, що кожна форма фізичного самовдосконалення розвиває у людині певні якості. Так, наприклад, дівчата, які займаються танцями, мають, в цілому, більш сприятливе інтегральне самоставлення ($p < 0,05$), що слід приписати соціальній схвальності танців як типово жіночого заняття, а також більш виражене самокерівництво ($p < 0,01$) і самостійність ($p < 0,01$).

Дівчата-футболістки, в свою чергу, уявляють себе більш сміливими порівняно з іншими як за ступенем враженості, так і в генералізованості ($p < 0,01$) цієї властивості, наполегливості в її генералізації ($p < 0,01$). Ці дівчата, як видно на рис. 1, також оцінюють себе як більшою мірою цілеспрямованими, сміливими, рішучими, наполегливими і володіють чималим самовладанням. Цілеспрямованість може бути обумовлена числовим результатом рахунку гри, який потрібен їм для перемоги. Цей результат є чіткою метою, яку і переслідують дівчата на іграх, в той час як ті, хто займається танцями не бачать перед собою настільки чіткої мети. Рішучість є якістю, що вимагає швидкої реакції

на мінливу ситуацію, з якою футболістки постійно стикаються на поле. Також футбол, як всі командні види спорту, є емоційно насиченим, що висуває особливі вимоги до рівня самовладання.

Дівчата, які займаються танцями, перевершують футболісток за наступними самооцінюючими категоріям: самостійність, впевненість у собі, невіддатливість впливу, організованість, дисциплінованість і самоконтроль. Такі характеристики, як самостійність і невіддатливість впливу можуть бути пояснені індивідуальним характером спортивної діяльності (а не командним, як у футболі). Таким чином, дівчата, що займаються танцями, більшою мірою звикли розраховувати на свої сили, а не на команду і меншою мірою піддаються соціальному впливу.

Значущих відмінностей Я-ідеального, а також за ступенем наявності в образі Я вказівки на вольові характеристики у дівчат, які займаються футболом і танцями в якості аматорів не було виявлено.

Що стосується поведінкового компонента волі, то трохи вищі результати демонструють дівчата, які обрали танці (див. рис. 2). Також у ході спостереження за виконанням методики, що виявляє поведінковий компонент волі, виявлено, що виконуючи індивідуальне завдання, яке було позбавлене для досліджуваних чітко визначеної зовнішньої мети (наприклад, заповнити точками n -е число аркушів паперу), дівчата, що займаються футболом, продемонстрували найменший ступінь самостійності, висловлюючи більшою мірою орієнтованість своїх дій і на членів спортивної команди, частиною якої вони є, і на запит експериментатора, намагаючись всіляко його конкретизувати.

За допомогою дисперсійного аналізу було доведено, що саме фактор розмаїття форм фізичного самовдосконалення, до яких вдаються або не вдаються дівчата, є причиною виявлених відмінностей.

Проведене дослідження дало можливість сформулювати наступні висновки:

1. Поняття вольового компонента Я-концепції містить в собі і характеристики Я-концепції, як багатовимірного інтегративного психологічного феномену, що охоплює всю сукупність уявлень індивіда про себе, і характеристики вольової регуляції особистості, тобто свідомого регулювання людиною своєї діяльності і поведінки, виражене в умінні долати внутрішні і зовнішні труднощі при здійсненні цілеспрямованих дій і вчинків.

2. Цілеспрямоване фізичне самовдосконалення розуміється як процес свідомої, планомірної роботи над собою, орієнтований на формування фізичного образу людини і позитивних фізичних якостей. Обов'язковою умовою цілеспрямованого фізичного самовдосконалення є подолання перешкод (як зовнішніх, так і внутрішніх), яке немож-

ливо без певного рівня розвитку вольового компонента Я-концепції жінок, які свідомо прагнуть змінити себе.

3. Для дівчат, які не займаються цілеспрямованим фізичним самовдосконаленням, характерний менший розвиток вольового компонента Я-концепції, ніж для дівчат, що займаються фізичним самовдосконаленням засобами спорту, танців (в якості як професіоналів, так і аматорів).

4. Підтвердилася гіпотеза про те, що дівчата, які займаються спортом професійно, мають більшу сформованість вольового компонента Я-концепції в структурі особистості, ніж дівчата, які займаються спортом в якості аматорів.

5. Дівчата, які займаються спортивною і дівчата, що займаються художньою формою цілеспрямованого фізичного самовдосконалення, мають приблизно однаковий ступінь виразності вольового компонента Я-концепції, що спростовує одну з наших гіпотез.

6. Якісний зміст вольового компонента Я-концепції дівчат прямо взаємопов'язаний з видом активності, яка обирається для цілеспрямованого фізичного самовдосконалення. Так, дівчата, що займаються танцями, перевершують футболісток за наступними категоріями: самостійність, впевненість у собі, невіддатливість впливу, організованість, дисциплінованість і самоконтроль, а футболістки перевершують дівчат, що займаються танцями, за цілеспрямованістю, сміливістю, рішучістю, наполегливістю і самовладанням; а дівчата, що займаються аеробною гімнастикою, демонструють високі показники за всіма категоріями, крім ініціативності, самовладання і несхильності до впливу інших.

Здійснена робота не вичерпує всіх аспектів досліджуваної проблеми. Подальші перспективи ми бачимо в поглибленому вивченні зовнішніх умов, що впливають на становлення Я-концепції жінок, які свідомо прагнуть бути фізично кращими, в сукупності всіх її компонентів, а також у вивченні і розвитку тих психологічних якостей і властивостей особистості спортсменок, які є запорукою успішної спортивної діяльності нарівні з програмами тренувань. Розгляд цих питань дасть можливість спортивним психологам, тренерам і спортсменкам, а також людям, далеким від спорту, досягти психологічної рівноваги і більшої ефективності своєї діяльності.

Результати даного дослідження можуть бути використані в роботі спортивного психолога, тренера, в консультаційній практиці, при організації психокорекційної роботи з питань самоствалення, регуляції власної поведінки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Агапов В.С. Становление Я-концепции личности: теория и практика / В.С. Агапов. – М. : Институт молодежи, 1999. – 164 с.

2. Бернс Р. Развитие Я-концепции и воспитание ; пер. с англ. / Р. Бернс. – М. : Прогресс, 2004. – 420 с.
3. Бех І.Д. Від волі до особистості / І.Д. Бех. – К. : Україна-Віта, 1995. – 202 с.
4. Ильин Е.П. Психология спорта / Е.П. Ильин. – СПб. : Питер, 2008. – 352 с.
5. Ильин Е.П. Психология воли / Е.П. Ильин. – СПб. : Питер, 2009. – 368 с.
6. Смирнов Б.Н. Воля и саморегуляция спортивной деятельности / Б.Н. Смирнов // Мир психологии. – 2000. – № 3. – С. 266-274.
7. Тодорова В.Г. Структура эмоционально-волевого образа "Я" личности студентов / В.Г. Тодорова // Науковий вісник ПДПУ ім. К.Д. Ушинського. – 2005. – №1-2. – С. 111-114.

УДК 316.66

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПРОЦЕДУРА РОЗРОБКИ МЕТОДИКИ ВИВЧЕННЯ КОГНІТИВНОГО КОМПОНЕНТА ГУМОРУ

Квасник Г.В.

У статті розглядається процедура створення методики дослідження когнітивного компонента гумору, який включає процеси розуміння та генерування гумористичних стимулів. Надано первинні результати апробації методики.

***Ключові слова:** гумор, когнітивний компонент, методика.*

В статье рассматривается процедура создания методики исследования когнитивного компонента юмора, который состоит из процессов понимания и генерирования юмористических стимулов. Предоставлены первичные результаты апробации методики.

***Ключевые слова:** юмор, когнитивный компонент, методика.*

This article deals with the creation procedure of investigation technique of humor cognitive component, includes humorous stimulus understanding and humorous production. The first approbation's results are present.

***Key words:** humor, cognitive component, technique.*

Подібно до інших психологічних утворень, що відрізняються складністю структурної організації, гумор не має однозначної наукової інтерпретації. У психології гумор визначають як здатність людини ви-